СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XL. Ч. 131. | Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 7 червня 1932. | VOL. XL. No. 131. | Jersey City, N. J., Tuesday, June 7, 1932. | THREE CENTS.

ГУВЕРОВИЙ ПЛЯН ЛІКВІДАЦІЇ БЕЗРОБІТТЯ І ДОПОМОГИ ФАРМЕРАМ

ВАШИНГТОН. — Будучи на недільнім відпочинку в Репіден, президент Гувер відбув з членами „Рікonline Корпорейшен Борд" наради, а по них видав заяву, якою заповів нові позички для стейтів і фармерів.

Новий плян Гувера збільшує право „Ріконстрокшен Файненс Корпорейшен" до закупна ріжних бондів до суми $3,000,000,000. Ця корпорація буде могла закуповувати до цеї суми ріжні стейтові бонди, видані для сфінансування ріжних будівельних плянів. Корпорація буде могла теж збільшити позички для Федеральної Фармерської Ради, а та остання буде могла облекшити кредит фармерським кооперативам, як теж давати позички, опираючись на фармерських продуктах як на забезпеченню. Плян той буде предложений конґресови для ухвали.

РЕПУБЛИКАНЦІ В СПРАВІ ПРОГИБІЦІЇ.

ВАШИНГТОН. — Лідери републиканської партії погодилися щодо становища партії в справі прогибіції. У проголошеній заяві твердять, що обстоюють конституцію і є за форсування прогибіції. Але заразом підносять, що є розбіжність думок щодо прогибіційної справи і признають за народом право висказати щодо цього свою опінію і змінити конституцію. Супроти того републиканці згідні з тим, щоби прогибіційне питання було вирішене по стейтах на безпартійних, для цеї цілі скликаних конвенціях.

ЧІЛЕ СОЦІЯЛІСТИЧНОЮ РЕПУБЛИКОЮ.

САНТІЯГО (Чіле.—Революційна партія, яка обняла владу, проголосила Чіле соціялістичною републикою. У проклямації, яку видано, заповіджено великі суспільні зміни, яких досі не практиковано ще в ніякій державі крім совітів. Між іншим заповіджено конфіскату великих промислів і великої земельної посілости. Розвязано великий нітратовий синдикат, у який Американці вложили сотки міліонів долярів капіталу. Разом з тим дано дозвіл отворити поменші фабрики нітрату. Переведено конфіскату запасів стерлінґів і означено певну стопу виміни грошей. Маніфест заповів теж державні монополі нафти, сірників, цукру, алкоголю, йодини і тютюну. Заповіджено контролю торговлі, домашньої й заграничної, як теж заборонено страйки, звернені проти нового режиму.

ВАШИНГТОН ЗАКЛОПОТАНИЙ.

ВАШИНГТОН. — Секретар стейту Стимсон найшовся в дуже труднім положенню щодо нової влади в Чіле і уведених там нових соціялістичних порядків, які означають заатакування інвестованих американських капіталів, що сягають до одного біліона долярів. Стимсон готов визнати нову владу, якщо вона заявиться за сповнення своїх міжнародних зобовязань.

ВЕТЕРАНИ ОБЛЯГАЮТЬ СТОЛИЦЮ.

ВАШИНГТОН. — Вже є в столиці коло 3,000 безробітних ветеранів, котрих треба містови годувати, а котрі прибули до столиці, щоби добитися виплати ветеранського бонусу в готівці. В найближчих днях прибуде ще яких 5,000 ветеранів. Влада не знає, що з ними робити.

ЗА ЗБІЛЬШЕННЯ ВЛАДИ ПРЕЗИДЕНТА.

САВТ БЕНД (Індіяна). — Овен Д. Йонґ, голова дирекції Дженерал Електрик Компані, каже, що всі кричать, що біда в тім, що нема лідера в Вашинґтоні, а не звертають уваги на те, що у теперішній формі американського правління неможливо бути президентом-провідником. І тому він є за збільшення влади президента.

Йонґ відмовився недавно бути одним з демократичних кандидатів на президента.

ЗНАЙШЛИ БАНКНОТИ З ЛИНДБЕРҐОВОГО ОКУПУ.

НЮКЕСЛ (Пенсилвенія). — В грошевім обороті завважено банкноти, котрі походять з окупу, який зложив Линдберґ через д-ра Кондона для тих, що викрали його дитину.

ТРЕБА БУТИ САМОМУ ЧИСТИМ, ЩОБИ МІСТО БУЛО ЧИСТЕ.

НЮ ЙОРК. — Вілієм Шіфелин, президент „Сосаєті фор ди Прівеншен оф Крайм", каже, що мейор Вокер цілком не дбає за те, щоб очистити місто від злочинців. Ню Йорк мусить мати мейора, говорив Шіфелин, котрий прикладом свого власного чистого життя покаже, як треба жити й боротися з хабарництвом.

ТРЕБА ТАКОГО, ЩОБИ ВИСМІЯВ БОГАЧІВ.

НЮ ЙОРК. — Канцлер Елмер Елсворт Бравн з „Ню Йорк Юніверзіти" каже, що здався би тепер такої міри письменник як Сервантес, щоби при помочі сатири ввійти до сердець і розуму тих, що моляться до доляра. Він є тої думки, що треба в легкий спосіб осмішити спосіб життя і думання матеріялізованих людей. Він каже, що треба боятися не так економічної кризи, як духової.

ДО СОЮЗОВЦІВ В БОФАЛО, НІЯГРА ФОЛС І ОКОЛИЦІ!

ОТСИМ ПОВІДОМЛЯЄТЬСЯ, ЩО

ЗБОРИ СОЮЗОВЦІВ З БОФАЛО І ОКОЛИЦІ

:——::——: відбудуться :——::——:

В СЕРЕДУ, ДНЯ 8-ГО ЧЕРВНЯ С. Р. В ГОДИНІ 8. ВВЕЧІР

В ГАЛИ НАРОДНОГО ДОМУ, 29 CLEMO STREET, BUFFALO, N. Y.

ЗБОРИ СОЮЗОВЦІВ З НІЯГРА ФОЛС І ОКОЛИЦІ

:——::——: відбудуться :——::——:

В ЧЕТВЕР, ДНЯ 9-ГО ЧЕРВНЯ С. Р. В ГОДИНІ 7.30 ВВЕЧІР

В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛИ, 2717 FERRY AVENUE, NIAGARA FALLS, N. Y.

На обох повищих зборах промовляти буде гол. предсідатель У. Н. Союза **Микола Мурашко,** в першій мірі про „реформу" і в справах організаційних взагалі. По рефератах дискусія.

Проситься всіх урядників і членів взяти як найчисленнішу участь.

Головна Канцелярія У. Н. Союза.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА В ПІТСБУРСЬКІЙ ОКОЛИЦІ!

ОТСИМ ПОВІДОМЛЯЮ ВСІХ СОЮЗОВЦІВ, ЩО В ПІТСБУРЩИНІ

:——::——: відбудеться :——::——:

РЯД СОЮЗОВИХ ЗБОРІВ

В СПРАВІ РЕФОРМИ У. Н. СОЮЗА

на котрих буде промовляти головний предс. **Н. Мурашко** і редактор Свободи **Д-р Лука Мишуга.**

Збори відбудуться після ось такої черги:

1) **В НЕДІЛЮ, ДНЯ 12 ЧЕРВНЯ, в год. 1-ій пополудни, в гали Укр. Кат. Церкви в McKEESPORT, PA., для відділів ч.: 24 з Ранкін, 41 з Джанет і 132 з Мекіспорт.**
2) **У ВІВТОРОК, ДНЯ 14 ЧЕРВНЯ, в год. 7.30 ввечір, в Укр. Нар. Домі в CARNEGIE, PA., для відділів ч.: 134 Карнеґі, 136 Карнеґі і 384 Карнеґі.**
3) **В СЕРЕДУ, ДНЯ 15 ЧЕРВНЯ, в год. 7.30 ввечір, в гали Укр. Кат. Церкви на 7-мій улиці в PITTSBURGH, S. S., для відділів ч.: 53 Пітсбурґ С. С., 96 Пітсбурґ С. С. і 396 Пітсбурґ Сохо.**
4) **В ЧЕТВЕР, ДНЯ 16 ЧЕРВНЯ, в год. 7.30 ввечір, в Укр. Нар. Домі в ARNOLD, PA., для відділів ч.: 63 Форт Сіті, 296 Арнолд, 329 Линдора і 360 Лічбурґ.**
5) **В ПЯТНИЦЮ, ДНЯ 17 ЧЕРВНЯ, в год. 7.30 ввечір, в Укр. Нар. Домі в McKEES ROCKS, PA., для відділів ч.: 91 МекКіз Ракс і 118 Пітсбурґ Н. С.**
6) **В СУБОТУ, ДНЯ 18 ЧЕРВНЯ, в год. 7.30 ввечір, в Укр. Нар. Домі в MONESSEN, PA., для відділів ч.: 232 Донора і 338 Монесен.**
7) **В НЕДІЛЮ, ДНЯ 19 ЧЕРВНЯ, в год. 7.30 ввечір, в гали від. ч. 161 в AMBRIDGE, PA., для відділів ч.: 120 Алеквіпа, 126 Севиклій, 161 Ембридж і 276 Ембридж.**

Прошу, щоби всі відділові Урядники і члени були присутні на тих зборах, вислухали бесідників та зрозуміли як слід справу реформи У. Н. Союза.

Інж. Володимир Малевич, радний У. Н. Союза.

ҐРАНДІ ЗАКЛИКАЄ ДО СВІТОВОЇ СОЛІДАРНОСТИ.

Італійський міністер справ заграничних, Ґранді, виголосив перед сенатом промову, в якій зазначив, що лише світова солідарність усіх держав та взаємне довіря й кооперація можуть вивести світ з тяжкої кризи й депресії.

СПОЛОШЕНІ КОНІ ВБИЛИ СТАРОГО ФАРМЕРА.

Сполошені коні вбили старого, 76-літнього фармера Григорія Боднаря в Пейн Рідж, Ман. Старий фармер запрягав коні до сіварки, коли вони чогось сполошились і кинулися втікати. Боднар дістався під машину і коні тягнули його так на далеку віддаль, поки спинилися в баюрі. Небіщик Боднар фармерував в тій місцевости звиш 35 літ і був загально відомий та поважаний.

ДИТИНА ОТРУЇЛАСЯ ПІҐУЛКАМИ.

Два і пів-літній Білі Джанссн, син вінніпеґського полісмена, подибав на столі в спальні пуделко піґулок на розвільнення. Думаючи, що це цукорки, хлопчик щедро погостився ними, бо зїв аж десять. Коли родичі спостерегли, що сталося, зараз покликали лікаря і цей чимскорше повіз дитину до шпиталю, та лікарська поміч на ніщо не придалася. Дитина до трох годин померла.

РОЗВОДИТЬСЯ, БО ЧОЛОВІК МАЄ НЕЖИТ.

В Італії в місті Дженові жінка одного купця внесла прохання про розвід із своїм чоловіком. Причина проста: за ввесь час, як вони побрались, а це вже півтора року, він безнастанно має нежит. Щоденно зужитковує 10—15 хусточок. Передусім всі прохання жінки, щоби він пішов до лікаря й вилікував нежит, не мають успіху. Суд має неабияку халепу: який суд видати.

БАНКИР — ЗЛОДІЙ.

Скарбник „Каси кредитової для промислу й торговлі" у Варшаві, Лев Опатовський, зробив білянс і побачив, що в касі є 1 (один) грош. Зажадав від директора банку, Конрада Тенжицького, звороту кавції у квоті 2,000 долярів, якої не дістав. Опатовський повідомив про це належні чинники. Виявилося, що Тенжицький виставляв чеки без покриття, а за це купував перстені та ріжні золоті річи.

КАСУЮТЬ 151 МІСТ У ПОЛЬЩІ.

Польська преса пише, що існує плян скасування 151 міст на терені цілої Польщі, з яких будуть створені окремі сільські громади. Йде про ці міста, які мають менше як 3,000 мешканців. І так у львівськім воєвідстві мають бути скасовані міста: Ціщанів, Янів, Яричів Новий, Радимно, Нижанковичі, Краковець, Щирець, а в тернопільськім воєвідстві: Яґольниця, Гусятин, Язловець.

АВСТРАЛІЯ ВІДБИРАЄ ДІТЕЙ У КОМУНІСТІВ.

В небувалий спосіб взялась Австралія поборювати комуністів. На припоручення федерального уряду забрано якесь число дітей з домів відомих комуністів і приміщено в державних захоронках. Урядовці говорять, що в цей спосіб припиняється виховування молодого покоління революціонерів. Приготовляючись до зруйнування держави, комуністи майже з правила жиють з допомоги, яку держава їм дає як безробітним.

ГОЛОД У БОЛЬШЕВІЇ.

Зі Стовпців повідомляють, що тудою щораз частіше переїжджають з большевії на захід інжинири специ, які розказують, що большевики переживають тепер тяжку голодову кризу, яку спричинила пятилітка. В місті не можна взагалі в інший спосіб набути харчів, як лиш при помочі бонів та карток. Пуд муки коштує більше як 100 рублів. Пятилітка стягнула до міст непроглядні маси сільського населення, а колективи пусті, бо нема робучих рук.

ХОРУВАВ ЗА ДРУГИХ.

Осип Саржинський у Варшаві придумав добрий спосіб заробітку. Мав він приятеля Конінського, що був хорий на чахотку. Ото здоровий Саржинський зробив із недужим спілку. Конінський по всіх амбуляторіях фіґурував і виступав як важко недужий і його звільнювали від праці й платили 60 відсотків його платні. А Саржинського завданням було вишукувати членів Каси Хорих, які за відповідну нагороду давали йому свої книжочки. В ці книжочки Саржинський, видерши світлину власника, вліплював світлину Конінського. Цей обман викрили зовсім припадково. Виявилося, що оба вони ділилися цим легким заробітком. Саржинського арештували, а Конінський під поліційним дозором.

ЖАХЛИВИЙ САМОСУД.

В селі Дулібах, пов. Володимир, сталася жахлива подія. Син господаря Авксентія Лукашука, Лаврій, вертаючися з вечерниць домів, зауважив в своїй коморі світло. Підозріваючи злодійство, він кликнув свого товариша Омеляна Шудру, з яким разом ішов і з ним удвох увійшли до комори. Там вони застали Данила Ґолуба з Руди, котрий, вирвавшись від них, почав тікати. Хлопці зловили його і в нелюдський спосіб почали бити колами. Били доти, поки скрівавлений змасакрований Ґолуб майже перестав дихати. — Коли на ранок прибула поліція, то стан його вже був безнадійний. Нещасливого злодія відвезли до лічниці в Матіїві, де зараз же помер. Громадяни села Руди одноголосно стверджують, що забитий Голуб був одним з найпорядніщих і безумовно чесних господарів і ніде не міг поповнити злодійського вчинку. В звязку з цим вперто кружляють поголоски, що злодійство є лише вигадкою вбивників, які вбили Голуба з особистих порахунків на любовному тлі. Поліція проводить слідство. В кождому разі ця жахлива подія свідчить, яка темнота та здичіння панують ще в деяких селах тихої Волині.

БОЛЬШЕВИКИ ЗАПОБІГАЮТЬ ЛАСКИ ПЕРЕД ЯПОНІЄЮ

ВИЗНАЮТЬ УРЯД МАНДЖУРІЇ. ВІДКЛИКАЛИ КОМАНДУЮЧОГО ДАЛЕКО-СХІДНОЮ АРМІЄЮ.

ХАРБІН (Манджурія). — Після кількох „запевнень" японських політичних та воєнних лідерів, що Японія не думає нападати на Росію, большевики рішили також зі своєї сторони показати свою прихильність і запопадливість до Японії. Ґенеральний радянський консуль у Манджурії, Слободський, розпочав переговори про признання уряду „незалежної" Манджурії на чолі з бувшим китайським імператором. Раніше большевики не хотіли навіть говорити про признання цього уряду, бо вважали його експозитурою Японії в Манджурії.

Разом з тим Москва відкликала з Далекого Сходу командуючого армією Блюхера, який нераз виголошував войовничі промови, направлені проти Японії. Тепер Москва вважає, що заміна Блюхера іншим командуючим викличе добре враження в Японії й не буде провокувати її до виступу проти Росії, як це було за часів командування Блюхера. На місце Блюхера призначено якогось Ейхе.

ЯПОНСЬКИЙ МІЛІТАРИСТ ЗАСПОКОЮЄ.

ТОКІО (Японія). — Воєнний міністер, ґенерал Аракі, на таємному засіданню парляменту заявив, що не треба сподіватися війни з Росією. На його думку, Росія в Манджурії має спеціяльні інтереси, які можна легко заспокоїти, давши їй концесії. Інтереси Росії, на думку Аракі, не є ворожими Японії й не противорічать японським інтересам.

Зате Аракі виступив рішучо проти діяльности комісії Ліґи Націй у Манджурії й загрожував виступленням Японії з Ліґи Націй, коли Ліґа буде далі „несправедливо" ставитися до Японії та занадто втручуватися в китайсько-японські відносини, а особливо в Манджурії.

ХОТІВ УБИТИ МУСОЛІНІЯ.

РИМ (Італія). — Поліція арештувала молодого Італійця, що крутився довший час при вході до палати „Венеція", в якій має своє бюро директор Мусоліні. В арештованого знайшли дві сильні бомби та револьвер. На поліції його розпізнали як давно знаного поліції революціонера Анджеля Сбардельото.

Арештований признався, що він хотів убити Мусолінія, кинувши в нього бомбу, коли він підїздитиме до палати. Потім Сбардельото хотів застрілитися сам. При арештованім знайшли фальшивий швайцарський пашпорт на інше імя. Поліція тепер значно збільшила охорону при королеви, Мусолінім та при інших державних мужах, бо сподівається, що Сбардельото мав також товаришів-змовників.

НЕМА ВІДОМОСТЕЙ ПРО ПОЛЬСЬКОГО ЛЕТУНА.

ВАРШАВА (Польща). — Ще в неділю мав прилетіти сюди з Америки польський летун Станіслав Гавзнер, що пустився летіти одинцем з Америки до Варшави. Ніяких відомостей про те, щоб його хтось бачив над океаном, чи де над землею, нема.

Наступила трівога за його життя, бо по підрахункам фаховців він мав ґазоліни та оливи лище до обіду в неділю. По одержаним відомостям від метеорольоґів, на океані ввесь час панувала непоґода.

ҐІТЛЄРІВЦІ ЗДОБУВАЮТЬ ПЕРЕМОГУ.

БЕРЛІН (Німеччина). — На виборах до сойму в Мекленбурґу Шверіні ґітлєрівці знову здобули значну перемогу й вдесятирили число своїх послів у соймі. Ґітлєрівці тепер домагаються скоршого розвязання райхстаґу та призначення нових виборів. Вони певні, що на виборах здобудуть таку перемогу, яка цілковито приведе їх до влади.

Уряд фон Папена не стрічає підтримки не лише в політичних та фінансово-торговельних колах, але й у пресі ріжних напрямків тому всі думають, що цей уряд не буде довговічний. Дехто вважає, що в Німеччині скоро прийде до влади син бувшого кайзера Вільгельма, бувший кронпринц.

ФРАНЦІЯ ЗАКЛОПОТАНА НІМЕЧЧИНОЮ.

ПАРИЖ (Франція). — Премієр міністер Еріо поведе таку зовнішню політику супроти Німеччини, щоб здержувати зріст впливу німецької воєнної кліки. Між іншим Еріо, хоч і соціяліст, буде старатися скріплювати французьку армію, бо вважає, що лише в державі добре охороненній своїм військом громадяни можуть спокійно жити й працювати, не боячись стратити свою свободу.

Тепер уряд Еріота поспішно виготовлює свою декларацію, яку має оголосити на найближчому засіданню парляменту.

ВИКИДАЮТЬ ЧУЖИНЦІВ З ПРАЦІ В ТУРЕЧЧИНІ.

АНҐОРА (Туреччина). —Парлямент ухвалив закон, по якому чужинці не можуть бути на службі, або взагалі на незалежні праці в Туреччині, коли для власних підданих нема праці. Цей закон відразу викинув на вулицю десятки тисяч чужинців, котрі працюють у Туреччині як льокаї, ремісники, крамарі й т. п.

"SVOBODA" (LIBERTY)
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОТРЕБА ОБЄДНАННЯ ДВОХ ПОКОЛІНЬ

Нема двох думок щодо того, що заходить величезна ріжниця між старим і новим нашим поколінням, коли думаємо про них як чинники, які мають принести нам здійснення нашого національного ідеалу. І з того боку треба теж глядіти на лист митрополита Шептицького, звернений до української молоді. Бо це є лист представника старшого покоління, звернений головно до цеї наймолодшої молоді, що не вважає на ніякі перешкоди, ляцький терор і своє власне щастя, а прямує революційними вчинками до піддержання наших мас у боєвім дусі, готовім кождого часу до нової боротьби з ворогами за свою державу.

Та вже з того листа митрополита видно, що й старе покоління перейшло велику еволюцію, коли з святоюрської гори міг вийти того роду лист, у якім нема згадки про підданість Польщі, а тільки говориться про „Батьківщину-Україну" та згадується світлий, хоч короткий, недавній час нашої державности. Значить, і молодому поколінню не можна махнути руками на старих, як „вірних Австріяків" чи їм подібних, бо й старе покоління у своїй кращій частині до певної міри зреволюціонізувалося.

Зате доконче треба перевести основну провірку цілої нашої повоєнної діяльности. Треба зійтися старим і молодим. І треба піддати основній ревізії всі ті розбіжности, які заходять між ними щодо дальших напрямків нашої політики та тої тактики, яка є найдоцільніша під теперішню хвилю нашої боротьби з ворогами.

Не можливо в нормально розвиненім народі признавати монополь у такій життєвій справі народу виключно одним чи другим. Не можливо старих і молодих звести до одного знаменника, бо це означалоб застій. Але є такі важні моменти в життю народу, коли ті два покоління мусять зговоритися, якщо жертви, які нарід поносить за визволення, не мають іти на марно.

Нам здається, що саме тепер ми переживаємо такий важний момент, коли нам потрібна така виміна думок. А коли будемо підходити до цеї справи з тактом, вирозумілістю, спокоєм, знанням і льогікою, то буде з цього користь, бо це причиниться до скристалізування нашого визвольного шляху. Адже за нами є вже величезний досвід, є певні успіхи, і є невдачі, а сума того всього повинна дати якусь розумну розвязку, біля якої повинно обєднатися старе й молоде покоління для дальшої боротьби за визволення.

ЮВИЛЕЙНЕ СВЯТО УКРАЇНСЬКОЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ АКАДЕМІЇ

Дня 16. травня в Подєбрадах урочисто відсвятковано ювилей 10-ліття заснування Української Господарської Академії. Цей ювилей мав далеко ширше значіння ніж свято в нормальних умовах істнуючої будьякої хоч би й занадто заслуженої, високої школи. **Це було передовсім національне свято гнобленої й утискуваної ворогами української культури. Це був один з доказів нашої дозрілости — доказ, що культурний рівень нашого народу стоїть на західно-европейськім рівні.** Це було свято нашої придатности власними інтелектуальними силами, без опікунів, будувати теоретичні підвалини технічного й господарського розвитку українського народу.

З другої сторони це було свято братерської єдности двох близьких себе по мові й культурі українського та чеського народів, які до того ще й в своїй історії мали багато трагічних аналогій. Цього дня святкувався один з чергових етапів прояву милої й чинної гостинности, які нераз чергувалися в історії цих народів. Колись Велика Україна виявляла свою гостинність по відношенню до чеських емігрантів — будителів народу, до чеських легіонерів, що билися за свободу та відбудову своєї держави. Тепер, коли Чехословаччина стала самостійною ержавою, вона віддячує українському народові, відкривши свої кордони і серце для тих, що переможені в боротьбі за волю українського народу мусіли опинитися на вигнанню. Чехословаччина річево допомагає українській еміграції провадити утрудненну на рідних землях культурну працю — відкрила й підтримує на своїй землі українські школи, численно в останні роки фреквентовані й молоддю з Краю. Зокрема відкрила Українську Господарську Академію, що своєю чинністю зміцнює не тільки моральне зближення обох народів, а творить також міцні підвалини для майбутньої їхньої господарської співпраці. Ось через що ювилейне свято знайшло собі такий гучний відгук не лише серед українського, але й серед чеського суспільства.

До Академії з приводу свята надійшло понад 200 привитань від організацій, установ, груп та поодиноких осіб. Тут були листи від парляментарних українських репрезентацій з оцінкою значіння Академії, тут були теплі привитання від краєвих господарських організацій. З ентузіязмом збори прийняли привитання від Конгресу Українських Інжинірів, що саме в той день відбувався у Львові. Присутних чужинців немало дивувала численна скількість привитань від українських культурних організацій та шкіл, як з Краю, так й еміграційних. На ювилей поспішило відгукнутися чимало української інтелігенції, а в першу чергу, звичайно, бувші учні Академії — нині самостійні працьовники на полі техніки і економіки.

Висока повага, якою користується Академія серед чеського суспільства, була слідна з тієї великої скількости листів і телеграм, що надійшли від урядових чинників та культурних установ Чехословаччини.

Святочні урочистости відбувалися в переповненій українським та чеським громадянством салі міської „Заложні".

З огляду на велике значіння, яке надає Українській Господарській Академії Чехословацька Хліборобська Академія вона спеціяльно делегувала на свято двох своїх представників, а саме: свого віцепрезидента, світової слави ученого, професора біохемії д-ра Ю. Стокляса та директора хліборобської школи, доц. д-ра Б. Штемпля. Міністерство Хліборобства висилало свого спеціяльного представника проф. інж. В. Складала. Місто Подєбради було заступлене міським старостою, дир. Цаньхаржем. Був також присутній б. заст. міського старости, дир. проф. Р. Кратохвіль, що нераз виявив Академії неоцінені послуги. Кураторію господарської школи заступав на святі великий український прихильник, перший містостароста Чехословацької Сокільської Громади, надрадник Й. Труглеж. Від дирекції подєбрадського курорту — управітель Ф. Кучера. Збори також мали нагоду радісно витати в свойому осередку славетного чеського ученого і політика відомого ще за старих часів українського симпатика у віденському парляменті, д-ра інж. І. Граського.

Серед високих гостей з Українців чільне місце займали: голова Українського Комітету, ректор проф. А. Яковлів, ректор Високого Укр. Педагог. Інституту — проф. д-р Гармашів, проректор проф. М. Славінський, голова Товариства Прихильників УГА та представник Фільософічного Факультету Українського Університету — проф., д-р Б. Матюшенко, професори українських високих шкіл та голови і представники ріжних численних українських організацій, між ним заступник голови Союзу Організацій Інжинірів, інж. Кучеренко та голова Товариства Українських Інжинірів в ЧСР інж. Галька.

Бадьорими мельодіями традиційного „гавдеамус ігітур", проспіваного хором професорів і студентів Академії під орудою доц. п. Щуровської, був поданий сигнал до відкриття урочистої академії. Ректор проф. Б. Іваницький відкрив збори короткою і стислою промовою, згадавши в ній ті умови, за яких була основана Академія, її осягнення за минулі десять років, згадав також про ту величезну позитивну ролю, яку моральна і матеріяльна допомога Чехословацького уряду по відношенню до Академії відограла, і ще відограє в історії українсько-чеської культури та чесько-українських взаємин. Присутні стоячи вислухали урочисту згадку про членів персоналу Академії: лектора В. Туркало, лектора інж. Г. Сидоренка, голову Термінологічної Комісії Е. Чикаленка, бувшого проректора проф. інж. О. Вілінського, проф. Р. Лащенка, члена Термінологічної Комісії В. О'Конор-Вілінської, доц. інж. О. Михайловського, доц. інж. Е. Голіціньского та одного з фундаторів М. Шаповала, а також абсольвентів та студентів Академії, яким не судилося дожити до цього урочистого дня.

Бурхливою овацією всіх зборів зустрінуто пропозицію ректора про висилання телеграфічної подяки президентови Чехословацької Републики Т. Г. Масарикові. Свою промову ректор закінчив радісно принятим зборами повідомленням, що Професорська Рада Академії ухвалила з нагоди ювилею вшанувати наукові та громадські заслуги двох визначних старих українських працьовників на полі техніки і економіки, надавши президентови „Сільського Господаря", мітратові о. Титови Войнаровському титул доктора економічних та аграрних наук „гоноріс кавза" та відомому діячеви в галузі залізничного транспорту, Андрієви Лукашевичеви, титул доктора технічних наук „гоноріс кавза".

Після промови ректора для привитання забрав слово запрошений до почесної президії, делегат Чехословацької Хліборобської Академії проф. д-р. Стокляса. В докладній надзвичайно змістовій промові він обгрунтував думку, що цей ювилей є не тільки ювилеєм Академії, але також урочистим актом цілої Чехословацької Републики. Хліборобство займає чільне місце в історії людської культури взагалі, але найбільше значіння воно має в історії словянських культур. Хліборобський характер є питомою ознакою всіх словянських народів і якщо муситься допомагати господарському розвиткові словянського народу, то в першу чергу ця допомога мусить іти по сторінці хліборобській. Тому Академія, як школа з переважно хліборобським характером, тішиться найбільшою симпатією у тих, хто дивиться до майбутнього господарського співжиття чеського і українського народу. Сприяння господарському розвиткови українського народови є одночасно змаганням за збереження господарської самостійности і Чехославаччини. Здорова конкуренція українських і чехословацьких наукових сил однаково допоможе господарському піднесенню обох народів і він вірить, що настануть часи, коли чеський народ буде піддержувати близькі господарські стосунки **з вільною самостійною Українською Державою**, в якій учні Академії будуть звязковим звеном і провідниками цих братерських взаємовідносин. Кажучи про працю українських учених, промовець з особливим зворушенням нагадав про наукову й навчальну діяльність нестора хемічних наук, ректора університиту проф. д-р Горбачевського, що протягом десятиліть навчав у празькім чеськім університеті цілий ряд поколінь чеської молоді і дав живий приклад чесько-української наукової співпраці. Бурхливі оплески на адресу проф. Горбачевського були відповіддю на слова відомого цілому світови заслуженого ученого Чеха. Взагалі промову проф. Стокласи нераз переривано бурхливими оплесками цілої салі, які під кінець перейшли в овацію. З піднесенням були вислухані короткі промови — ректора Українського Університету проф. д-ра Горбачевського, ректора Укр. Педагогіч. Інституту проф. д-ра Гармашова, представника Міністерства Хліборобства проф інж. Складала, де він висловив високу оцінку, яку надає Академії Міністерство, тепла промова міського старости та надзвичайно чула і поетична по формі промова дир. проф. Кратохвіля. В цій короткій замітці нема змоги не тільки стисло переказати, але хочби перечислити промови всіх представників, що вшанували свято своєю присутністю, хоч багато з них заслугувалиб бути переказаними дослівно. Стремління до політичної незалежности, державної самостійности і культурного піднесення українського народу було головним мотивом українських промов, тоді як правильне зрозуміння цих стремлінь та глибокої симпатії до них звучали у всіх чеських промовах і привитаннях.

По привитальних промовах хор заспівав святочну кантату. Відтак прочитано головніші привитання, що надійшли почтою та телеграфічно.

Після офіційних зборів відбувся товариський обід, на якому знову виголошено багато дуже цікавих і показних промов з оцінкою минулої чинности Академії, майбутнього її значіння, з переглядом історії виникнення української технічної школи, з підкресленням політичного значіння заснованої в ЧСР Української Господарської Академії. Надзвичайно мило й інтимно пройшла ця товариська бесіда, де високі гості українські і чеської національности обєдналися з персоналом Академії в святочному почутті цього історичного дня.

Кожного присутнього на святі Україна мимоволі огортало почуття шляхетної гордости з приводу тих здобутків, що за такий короткий час осягла наша єдина вільна національна політехніка. Її чинність була одним з виявів реалізації духовної соборности української еліти зі всіх земель і не дармож Край і еміграція конкурували між собою як в скількости привитань, так і в сердечности виявів своєї симпатії до Академії. В нашій нужденній сірій буденщині рідко зустрічаються такі світлі святочні дні. Чеська преса без ріжниці напрямків відгукнулася теж на це свято, одноголосно оцінюючи його як **свято загально-словянське.**

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 289, повідомляє своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в четвер, 9 червня, в годині 7.30 ввечір, в домі Товариства, 1258 Гаролд ул., Айрондквіт, Н. Й. Проситься всіх членів прибути на цей мітінг, бо є важні справи до полагодження. — Т. Задорожний, предс.; П. Архетко, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Вільні Козаки, від. 316, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в четвер, 9-го червня, точно в годині 8-ій ввечір. Проситься членів прийти на ті збори, бо є кілька справ до полагодження. Рівнож вибереться обслугу на пікнік 12 червня. Довгуючі члени зволять цего місяця вирівнати свої вкладки, бо контрольна комісія забере книжки до обрахунку. Хто не вирівнає своєї залеглости, буде суспендований. Пригадується контр. комісії, щоби забрала книжки до контролі на 27 червня. — І. Маїка, предс.; М. Гримарчук, кас.; Н. Гуряїський, секр.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. Тов. Згода, від. 294, повідомляє усіх своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в суботу, 11 червня, в годині 7.30 ввечір, в гали де звичайно. Проситься явитись на означений час.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. Сокіл повідомляє своїх членів, що мітінг відбудеться в неділю, 12 червня, в годині першій пополудни. Проситься всіх прибути і вирівнати свої вкладки. — Кальмук, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Петра і Павла, від. 220, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітінг відбудеться в суботу, 11-го червня, в годині 7.30 ввечір точно. Проситься всіх членів прибути на означений час, бо будуть важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглі вкладки. — П. Жовнірчак, пр.; В. Сагон, кас.; Гр. Гарасим, секр.

СТ. ЛУІС, МО. Жін. Тов. Любов, від. 373, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться 12 червня, в неділю, в годині 2.30 пополудни, в Укр. Нар. Домі, 123 Гікори ул. Проситься всіх членів прийти. Також проситься привести нових членів. Котрий з членів ще не вписав своїх дітей до У. Н. Союза, просимо вписати на цих зборах. — Т. Єзуско, предс.; К. Люпчив, кас.; В. Хлопак, секр.

БАЛТІМОР, МД. Бр. св. Тройці, від. 320, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 12 червня, точно в годині 1-шій пополудни, в гали Укр. Гор. Клюбу, 3003 О'Доннел ул. Проситься усіх членів явитись на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости, щоб пізніше не нарікали, коли будуть суспендовані. — Гр. Іванович, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. Запорожська Січ, від. 75, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться 12 червня, в годині 1-ій пополудни, в гали де звичайно. Взивається членів прибути на час і по можности вирівнати свої місячні вкладки. Коли члени самі про себе не дбають, то що про них має думати місцевий уряд. — В. Чмир, предс.; Ів. Ступецький, кас.; В. Тарас, секр.

КУРТІС БЕЙ, МД. Сестр. Неп. Зач. Діви Марії, від. 290, повідомляє, що через 3 місяці мітінги будуть відбуватись в суботу перед другою неділею в місяци, в годині 7.30 ввечір. Проситься всіх членниць прибути на мітінги. — Г. Шандровська, предс.; М. Валега, кас.; Т. Бартох, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. ім. Івана Франка, від. 146, повідомляє членів, що збори відбудуться в неділю, 12 червня, в Укр. Школі, 12340 МекКей Еве., в годині 1-ій точно пополудни. Просимо всіх членів явитися, бо маємо важні справи до вирішеня на цих зборах. — П. Андрушків, секр.

ГЕРИ, ІНД. Отсим подається до загального відома членів Тов. ім. Т. Шевченка, від. 100, що піврічний мітінг відбудеться в неділю, 12 червня, в годині 2-ій пополудни. Будуть рішатись важні справи, тому присутність кождого члена пожадана. Мітінг відбудеться в Гери Нейборгуд Гавз, 1700 Адамс ул. — Ст. Стечик, предс.; А. Цебак, секр.

КЕМПБЕЛ, О. Сестр. Пр. Діви Марії, від. 119, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членниць, що піврічний мітінг відбудеться 12 червня, під ч. 89 Трембл Еве., в годині 3-тій пополудни. Проситься усіх членниць прибути на означений час, бо є багато справ до полагодження. Довгуючих напоминається вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі поступиться після статута і ухвал. — Кат. Лисиганич, предс.; Марія Сокіл, кас.; Марія Білик, секр.

Пер. Більоте.

НЕВДАЛА ПІМСТА.

Марсель Ґурмо сьогодні дуже жалує, що колись зазнакомився з Бадестеном. Це легко зрозуміти. Мерсель мусів раз позичити собі в Бадестена 50,000 франків, а це мало для нього погані наслідки.

Бо тому кілька місяців прийшов знову такий день, що Марсель опинився без грошей на щоденний прожиток. Бо хоч цьому юнакови було щойно 25 літ, то спадщина, яку він одідичив був по батькові, пішла була вже до чорта. Це зрештою така доля майже всіх спадщин. Та Марсель мав іще надію. Він сподівався спадщини також по вуйку Вікторі.

Вуйко Віктор — що жив сам один на селі — був уже дуже хорий. Він напевно запише все своє майно Марселеви. Та коли? Може за два місяці, а може за два роки? Ніхто не міг знати...

Так то Марсель найшовся в прикрому положенні — мусів переждати той безгрішний час.

Для такого світового чоловіка (за якого мав себе сам Марсель) воно не було тяжко. Бож треба було лише знайти добродія, який ще заки вмре хорий вуйко, дав би завдаток на рахунок будучої спадщини. І Марселеви поручили пана Бадестена.

Той Бадестен заробляв великі гроші так, що позичав на великі проценти. Можна було навіть сказати, що Бадестен був лихварем.

Бадестен вивідався заздалігідь про стан здоровля Марселевого вуйка, а потім сказав, що готов Марселеви позичити пятьдесять тисяч франків. Так із приязни, одначе Марсель мусів насемперед підписати кілька векслів, цедувань, прольонґат і інших паперів.

За кілька місяців дійсно помер вуйко Віктор, хоч не наслідком своєї недуги, а тому, що впав жертвою автомобілевої катастрофи.

Тепер добрий приятель Бадестен добув із щуфляди цілу купу ріжних посвідок. Ті посвідки після докладних обрахунків виказали, що пан Бадестен за колишніх пятькесять тисяч франків забрав майже всю, хоч і невеличку спадщину по Марселевім вуйку.

Марсель Ґурмо став кричати та протестувати. Грозив, що віддасть справу судові. Та небаром його переконали, що він сам підписав усі ті папері, які Бадестенові давали незаперечнe право до спадщини.

— А я бодай пімщусь! — сказав із розпуки Марсель Ґурмо, коли побачив, що нічого не вдіє в справах спадщини.

Роздумуючи над пімстою, пустився Марсель одного пополудня до Бадестенової хати, щоби йому показати, що належиться такому чоловікови, який напосівся на спадщину богатого вуйка.

А як уже йшов сходами до Бадестенового мешкання, гнів його зростав і з кожним ступнем.

— Та я того драба зовсім спокійно вбю! І хоч тим не дістану назад моїх грошей, то бодай матиму вдоволення, що одного злочинця менше буде в світі.

Одначе Бадестена не було дома. У на пів темній ждальні приняла Марселя пані, якої літа не легко було ствердити. Та то напевно була Бадестенова жінка.

— Пан Бадестен, — усміхнулася привітливо ця жінка — прийде за годину. Може заждете на нього...

— Добре! — відповів рішучо Марсель. Та в тій самій хвилині щаслива думка просвітлила його понуру голову.

— Колиб я вбив Бадестена, то це скінчилося би погано для мене, — роздумував він. — Та ось надається мені далеко приємніша пімста. Ніщо не вразить тяжче того лихваря, як те, коли я тепер зведу його жінку. Тому драбові наложити великі роги, цеж попросту мій обовязок.

Та в ясному світлі кімнати ця пімста виглядала для Марселя вже менше пожаданою. Бадестенова жінка була вже постарша, а лице тай ціла стать не манили до подружої зради. Одначе тепер уже Марселеві було все одно. Він мусів пімститися. Тому сказав:

— Пані, це, що ви кажете мені підіждати на пана Бадестена, очаровує мене не менше, як і ваша особа...

Пані Бадестенова приняла вдоволено цей комплімент. Усміхнулася та подякувала й глянула при цьому на Марселя якось так розмріяно. Марсель не втратив відваги навіть і тоді, як вона всміхаючися показала фальшиві зуби. Таж до тієї пімсти додавав Марселеві відваги пан Бадестен, який на цілу сцену глядів із портрету...

А як Марсель попрощався з панею, яку тепер звав Кльотильдою, відчував приємне вдоволення, що пімста йому вдалася.

При прощанні сказав був Марсель: „Я незабаром прийду поговорити з паном Бадестеном". Та вже перед брамою дому мав він нагоду порахуватися з противником. Бо саме, як вийшов на вулицю, надійшов напротив нього лихвар. Був веселий.

Тепер Марсель хотів налюбуватися насолодою вдалої пімсти. Сміявся голосно й озвався до Бадестена:

— Ви мене обікрали, ви опришку, зате я страшно пімстився на вас!...

— А чи можу знати, як, пане Ґурмо? — спитав неспокійно Бадестен.

— Хай вам вистарчать слова, що мені сподобалася ваша жінка та що я порадив би вам лишати її саму дома не занадто часто... — сміявся Марсель.

Ця страшна порада повинна була приголомшити Бадестена, наче удар довбнею. Та Бадестен здвигнув лише рівнодушно плечима. Потім сказав:

— Пане, на жаль, мушу вам сказати, що я від сімох літ вдовець. Ця пані, що жиє в моїй хаті, це лише моя — теща!

Ніякий культурний нарід не може обійтися без шкільного Товариства, яке в національній державі стає клітиною державно-освітного апарату, а в мішаній — доповнює її занедбання чи недогляди в освітній роботі. — Скількиж більше значіння для бездержавного українського народу має „Рідна Школа" в старому краю! Памятаймо на це!

—o—

Даймо змогу „Рідній Школі" в Старому Краю наладнати широку постійну мережу станиць рідного національного виховання на українських землях.

—o—

Кождий сотик, кождий датої
Нашій „Рідній Школі" в дар
Це майбутнього завдаток,
Це на ворога удар.
Рідна Школа — наша зброя,
Рідна Школа — це наш щит,
В Рідній Школі — міць героя,
Що неволю повалить.

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ В ЕВРОПІ

20-літній ювилей Українського Пласту в Празі.

13-го березня ц. р. Український Союз Пластунів Еміґрантів улаштовував величаве святкування 20-літнього ювилею Українського Пласту.

З сумним почуванням збирались Українці празької колонії на це свято. Десь в глибині душі щеміло, що й це свято — свято нашої молоді мусить відбутись на чужині, бо ні на одному клаптеві нашої землі нема вільного незалежного українського пласту, що міг би відсвяткувати це свято як свято загально-українське. Більш того, українському пластові взагалі нема змоги вільного розвитку. Скрізь він втиснутий в куток, або й зовсім усунений з життя.

Але увійшовши до салі, де відбувалось свято, якось кождий підбадьорювався. Наша мила молодь з сяючими обличами зібралась це свято відбувати. Пластун не сміє тратити надії й все бадьорої думки. Це віяло з тих молодих постатей убраних чи то в загально прийнятий пластовий однострій чи в українське народнє убрання. Заклопотані розпорядчики метушилися і старались надати всьому відповідний лад, а пластуни старші й молодші учасники свята, радісно настроєні, надавали всьому молодого руху. Заходлювали вони своїм настроєм і присутніх сторонніх гостей. Надзвичайно добірно зладжена багата виставка пластових праць, пластових видань, фотоґрафій з життя пласту та пластових відзнак і прапорів одразу приваблювала до себе око гостя. В скорому часі саля наповнилась і розпочалась офіційна частина свята.

За довгим столом, прибраний українськими вишивками, засіла командатура СУПЕ та дехто з президії „Пластприяту” (в орґанізації старших громадян, що сталяться прихильно до пласту й допомагають при потребі молоді). Свято розпочав командант СУПЕ Е. Вировий, згадуючи чулими словами мету свята та ті обставини, які привели до його відсвяткування на чужині. „Український СКОБ (гірський орел — символ укр. пласту) має сьогодня багато праці. Він мусить полетіти на далеку від нас рідну Україну й розповісти, що він тут бачив; а нам мусить принести привіт з рідного краю”. Пластовий хор з запалом проспівав пластовий гимн, а присутні вислухали його стоячи.

Гарний реферат „20 літ Українського Пласту” прочитав ст. пл. В. Яцишин, що тісно звязаний з пластовим життям у себе дома, після пацифікації опинився на еміґрації. Після цього реферату, що був також прочитаний і по чеськи, командант Е. Вировий згадав тих, що працювали коло утворення пласту, а дехто перейшов у другий світ. Присутні вшанували їх память встанням з місць, а хор проспівав пісню „Чуєш, брате мій”.

Привитав командант присутніх на святі ґенерала Клецанда, команданта празького ґарнізону, та сестру Емілію Мілчіцову, представницю Союзу Скавтів Юнаків чехословацької републики.

Ґенерал Клецанда подякував за привитання й запрошення та в свою черґу привитав присутніх Українців з їх святом. Нагадав, скільки добра зазнали чеські леґіонери на Україні, де вони себе почували, як дома й висловив щире побажання, щоби і Українці знайшли в Чехословаччині другий дім та були щасливими й могли вільно та продуктивно працювати для свого народу. Присутні відповіли ген. Клецанді голосними оплесками. Сестра Мільчіцова привитала пластунів і висловила побажання, щоб співпраця чеських та українських пластунів дала корисні наслідки для зближення обох народів.

Другий реферат п. Зленка, „Пласт як виховавча система”, вислухали присутні, особливо старше громадянство, з великим зацікавленням. Далі були виголошені та прочитані привіти, що наспіли з нагоди свята до СУПЕ.

Від Української Жіночої Національної Ради привитала пластунів проф. С. Русова, чи, як її коротко майже всі пластуни звуть, Бабуся. В своїй промові зазначила вона, що від пластунів в першу черґу вона вимагає, щоб вони не були еґоїстами, але щоб вони були добрими, правдивими, щирими та виховували себе й один одного на добрих провідників свого народу.

Проф. С. Сірополко привитав пластове свято в імени Педаґоґічного Товариства в Празі.

Писемних привитань наспіло дуже багато, але наведемо лише частину з них.

З чужинців дістали привитання від Чехів: д-ра Бакси, міського голови Праги, в імени міністра освіти д-ра Дерера прислав привитання його секретар, начальник Чеського Пластового Союзу, проф. Свойсік, Ліґа католицьких скавтів в Ч. С. Р., Л. Безеседес, пластовий референт Словаччини прислав щире привитання словацькою мовою.

Зі Стокгольму надійшли привитання від Шведської Пластової Орґанізації.

З Мадярщини привитали: Пластова Орґанізація Мадярщини і ґраф Теліки, голова тої орґанізації.

Відгукнулись і словінські пластуни.

Від українських орґанізацій наспіло з усіх країн дуже багато привитань. В Галичині, де пласт після „пацифікації” не функціонує, багато анонімних привитань від пластунів і пластунок. З провідників Пласту прислали привитання д-р О. Тисовський та Северин Левицький. Також ріжні галицькі орґанізації привитали пластунів еміґрантів. Буковина прислала кілька привитань. Відізвалися і Підкарпатські пластові відділи. З Америки наспіла привитальна телеґрама від пані Макогон. Відгукнулось Лондонське Бюро, також і Женевське. Надійшли привитання від Українців з Франції, Бельґії, Варшави, Заґребу, Акерману тощо. Майже всі українські орґанізації в Чехії також відгукнулись. Перечисляти все те булоб надто довго.

Перша офіційна частина закінчилась відспіванням чехословацького та українського гимну.

Після короткої перерви відбулась мистецька частина свята. Всі точки були виконані пластунками та пластунами, як старшими, так і малими новиками. Співи, танці, деклямації черґувались і здобували собі гучні оплески присутніх. Деякі точки мусіли бути повторені. Хор, що виступив на кінці програми, мусіт переспівати майже всі пісні, які знав.

По закінченню програми пластунки й пластуни одержали на памятку синьо-жовті мішочки з арунками, головно книжками. На кождому мішочку була вибита пластова відзнака.

Старше громадянство мало змогу оглянути багату виставу й ознайомитись при її допомозі з пластовим українським життям, а молодь ще й потанцювала. Добре уладжений буфет панями з Пластприяту також сприяв доброму настроеви.

Всі розходились зі свята з великим жалем і великим задоволенням.

Почувалось, що хоч це свято й відбувалось на чужині, але зеднало воно Українців з усіх кутків світа. Дивлячись на молодь, що виховується на прекрасних засадах пласту, хочеться вірити, що вона й на чужині зуміє високо тримати національний прапор і дасть з себе провідників молодшого покоління, що виведе таки нас до одної, гарячо всіми бажаної мети — волі рідного народу.

Х. К.

НАЙБІЛЬШИЙ ЛУКОВИЙ МІСТ СВІТА.

Дня 19. березня ц. р. передали до публичного вжитку найбільший міст світа в місті Сідней в Австралії після майже 9-літньої будови. А саме вже в 1857 р. один австралійський інжинір запроектував для Сідней міст, що лучив би дільниці цього міста понад візд'ом до пристані. Одначе місто не вибудувало цього проектованого мосту. Доперва тоді, коли населення Сіднею збільшилося на 1¼ міліона, і пороми, що піддержували комунікацію між поодинокими дільницями міста, не могли вже задоволити мешканців, місто постановило збудувати міст за проектом інжиніра Ральфа Фрімана при помочі фірми Дормен, Лонг і Ко. в Мідльсборо і Сідней.

Будова мосту коштувала враз з заплатою за вивласнені ґрунти 10 міліонів фунтів стерлінґів. Ці кошти мають бути покриті податками і спеціяльною мостовою оплатою. Сам міст широкий 50 метрів, висота його луку (в найвищім місці) є 134 метри, віддаль зеркала води від самого моста є 52 метри. Якщо вчислимо до довжини моста ще й доїздові рампи, тоді сіднейський міст буде довгий 4 і пів кільометра. При повнім обтяженню 4 головні підложа мосту видержують тиснення 78,800 тон. Будова самого луку відбувалася в той спосіб, що обі його половини будували окремо і незалежно. Підчас будови кожну половину лука придержували при помочі 128 сталевих линв, з котрих кожна складалася з 217 поодиноких сталевих дротів. Коли будову обох половин лука закінчили, вони сперлись о себе і держаться вже самі так, що тепер можна було завісити на них дорогу, призначену для комунікації.

Згаданий міст може перепустити протягом одної години 128 електричних поїздів, 6,000 возів і 40 тисяч піхотинців. А саме має він 2 хідники (ширини 3 і пів метра кожний), по дві пари шин для електричного трамваю і залізниці та простір для 6 рядів возів.

На памятку відчинення цього мосту видали спеціяльну почтову марку з його образком.

ГОЛКОЮ ВБИВ ЕМІҐРАНТА.

У 1923 році відїхав Юра Гардубей з Барбова біля Мукачева (на Закарпатській Україні) до Злучених Держав. Працював у копальнях вугля в Пенсилвенії. Заощадив собі чимало грошей та посилав також додому гроші. За ті гроші його 48-літня жінка Палагна побудувала собі гарний дім. У 1931 році Гардубей втратив працю в Америці, тому вернувся у рідне село. Одначе жінка приняла його холодно. Гардубей довідався від сусідів, що його жінка жиє з 25-літнім наймитом Василем Маняком. Та Гардубей простив це жінці, не відправляв і наймита. Одначе життя з жінкою ставало чим дальше, тим більше нестерпне. Тоді Гардубей сказав сусідам, що мабуть мусітиме вернутися до Америки, бо боїться, що його жінка, яка й дальше вдержує зносини з Маняком, хоче його отруїти. За намовами сусідів відправив вкінці Маняка. На другий день знайшли Гардубея в хаті неживого.

Первісне слідство, переведене лікарем, ствердило, що Гардубея хтось застрілив. Вікно було вирізане діямантом, щоби здавалося, що Гардубея застрілили знадвору. Одначе жандармерія ствердила, що шибу вирізано зі середини. Потім трупа Гардубея ексгумували і лікар ствердив, що Гардубея вбито довгим острим предметом, який підчас сну встромлено Гардубеєви просто в серце, так, що смерть наступила відразу. Після того жандарми арештували Гардубеїху та наймита. Стали шукати грошей, що їх зі собою привіз Гардубей з Америки. Знайшли 2,000 долярів, що були сховані в подушці. Пізніше знайшли в стодолі, де спав Маняк, діямант до різання скла, дальше — голку до шиття кошів і портфель убитого Гардубея з 1,000 долярів.

Обоє, Маняк і Гарбудеїха, станули перед судом присяглих.

Спір.

— Я, як лікар, не можу вірити, щоби Матусаїл жив триста літ, як це каже біблія.

— Я, як священик, вірю в те, тимбільше, що тоді ще не було лікарів.

АВАНТУРА В ГНІЗДІ.

Бузьки — судді.

Царгородські часописи принесли цю вістку. Кажуть, що така пригода приключилася в якімсь селі недалеко міста Бруcси. Пара бузьків вернулася, як що року, до свого старого гнізда. Бузьчиха стала висиджувати молоді. І все було добре, аж одного дня зчинився бешкет. Почалася родинна незгода. Бузько вернувся з жабою в дзюбі та щось знайшов у гнізді не в порядку.

І бузько відлетів від гнізда, а небаром вернувся з гурмою бузьків. Усі взялися до бузьчихи, після того, як відбули щось ніби родинну раду. Вбили бузьчиху та скинули її з гнізда. Після виконання того смертного присуду бузько знову прилетів до гнізда та взяв зпоміж молодих одно й опустив його обережно на землю. Тій цілій сцені приглядалося багато селян, що з цікавости були посходилися. Тепер вони прибігли, щоби глянути на це бузьча, що його бузько так обережно опустив на землю, та переконалися, що то молоденьке індича. Видно старий бузько взяв собі був дуже до серця, що такий „дивогляд” привела йому на світ його жінка. Та небаром селяни переконалися, що то якийсь збиточний хлопець підкинув бузьчисі індиче яйце, щоби переконатися, що з нього виколеться. І переконався, що вилізло індича, яке стало причиною „бузячої” траґедії.

Її найліпша роля.

Акторка (до своеї наймички): В якій ролі, Ганю, я тобі найліпше подобаюся?

Наймичка: В ролі вмерлої, прошу пані.

ЛЮБОВ НА ОСТРОВІ ЖІНОК.

У Полінезійськім архіпелягу є дуже цікавий острівець. Належить до ґрупи Кукових островів і є під управою Анґлії, хоч анґлійське право не має тут ніякої сили. Населення острова це: **24 мущини і 164 жінки**, що відомі зі своєї надзвичайної краси. Високі ростом, мають дуже білі зуби, волосся мягке, шовкове, довге. Краска лиця чоколядова, ніс трохи сплощений, що доказує, що належать до полінезійського племени.

Здалека слідкують за кораблями, які двічі до року причалюють до того дивного острова, щоби виміняти крам. Уже нераз траплялося, що ті жінки, як жиють у недобровільнім целібаті, а вміють дуже добре плавати, приходили на чердак корабля та попросту схоплювали тих мущин, які їм сподобалися. І ніодин із тих мущин не побачив уже рідного краю... Тому, що на цьому острові є значно більше жінок, то там є у звичаю не лище многоженство, а трапляються часто насилля та незгоди. Що року, коли число дівчат осягне грізну більшість, наступає свого роду раціоналізація, якої предсідником є „король” Михайло, володар усього острова. Старші жінки є понижені в порівнанні з молодшими. Наслідком того бувають бійки, а зброєю в тих бійках є голки до шиття та шпильки від капелюхів і порядні дубові дрючки деколи. Побіджена — часом і побідниця — стане калікою для подружа й відпаде з конкуренції всіх своїх суперниць.

Якжеж багато краще живеться мущинам. Добре відживлювані, товстелезні, жиють ідилічним життям. Жінки, щасливі, що можуть для мущини бути бодай слугами, радо виконують усяку працю, щоби лише він нічого не робив. З приємністю виконують кожну працю, кожне бажання мущини. Навіть при їдженню не потребує мущина виснажуватися. Коли обід готовий, жінки сідають довкола мущини та взаїмно суперничають у кормленню його найліпшими стравами.

Цікаво відбуваються народини дитини. Батько родини кладеться біля жінки, яка родить, і давай страшно кричати. Крик його чути далеко довкола й ніхто не сумнівається, відки він походить. Тимчасом мати, яка родить, ніким не запримічена, мусить тихцем переносити болі. Зате інші жінки увихаються біля чоловіка, щоби йому влекшити „порід”.

„Король” Михайло, володар і магараджа того острова, дуже нерадо бачить мущин у своїй державі. Бо він відчуває, що це моглоб загрожувати його становищу і його „трутням”. Він є рішучим ворогом усяких, навіть найкоротших, відвідин чужинців. Видно боїться, що жінки пересталиб цікавитися ним і моглиб дати першенство сильним і гарним чужинцям. Це дуже загрожувалоб його престолови. Колиж усе таки на його остров навідався ґлобтротер О'Перкінс, почув від „короля” такі слова:

— Ти останній мущина, який продістався зпоза кордонів до моеї держави. Колиб іще колись хтонебудь зважився на таке, схоплю його моїми власними руками, привяжу до нього тяжкий камінь і втоплю в море наче кітку!

Королівська хустина.

Раз Мусоліні був на проході з королем Віктором Емануелем. Королеви впала на землю хустина від носа. Мусоліні підняв і подав її королеви. Король подякував.

— Алеж нема над чим говорити — перебив Мусоліні — цеж лише хусточка.

— Це правда, — відповів король — всеж це одинока річ, у яку вільно мені впхати мій ніс.

ЦЕПЕЛІН 129.

(УП). Величезні галі в Фрідріхсгафен лежать пусткою. Всяке сказане в них слово тисячними відгуками гомонить, але зате в інжинірських бюрах йде праця повною парою. В січні 1932 року розпочали будову нового Цепеліна, 129 з ряду, найбільшого в світі, по обсягу 200 тисяч кубічних метрів. Старий воздухоплав „Ґраф Цепелін" стоїть в одній ґалі обідраний зі своєї сріблявої алюмінієвої поволоки на відпочинку.

В бюрах видно вже модель нового Цепеліна. Гарні великі кабіни, головно для подорожних, що можуть платити високі ціни за подорож ним до Америки. В кабінах усякий люксус, який може бути, щоб подорожний мав вражіння, що їде паровим кораблем, а не повітроплавом. Поділений він на кілька поверхів, відділених між собою. Все так гарно збудоване в малих розмірах, що здається правдивим. Аж пальцями помацати треба, щоб пізнати, що це лиш модель і все примітивне. По плянам зроблено вікна, крісла, все до дрібниці. 15 метрів довга променада кінчиться розкішною їдальнею. Коло неї електрична кухня, читальня, бібліотека і т. п., щось як на кораблі. Дальше йде кімната для товариства, кімната для курення. Це все на нижньому поверсі.

На горішньому є 26 кабін для поодиноких подорожних, по дві особи кожда, а коло них купальня. Хто би був давніше подумав про літаючу купіль? Вода до купання служить заразом як баляст для корабля.

Погонну силу дістане корабель від мотора в 4,000 кінських сил на тяжкі олії. Небезпека пожежі і вибуху багато менша, як при моторах газових або бензинових. Скорість буде виносити 125 кільометрів на годину. По довжині 247 метрів таксамо завеликий, як наймодерніший німецький корабель „Бремен". В проміру буде виносити 41 метрів. Корабель цей буде багато грубший ніж „Граф Цепелін", що відзначається особливо тонкими стрункими рисами.

Первісно проєктовано наповняти його воднем. Колижповстала була страшна експльозія англійського воздухоплава Р. 101, тоді ці пляни змінено і тепер будуть його наповнювати безпечним неекспльозивним гелієм. В камерах для гелію будуть вміщені ще малі бальони з воднем, щоб влекшити такому велитневи спосіб маневрування. Як відомо, гелій треба спроваджувати з Америки. Американська влада заборонила вивіз гелію з Америки. Але Німцям вдалось виєднати від Американців дозвіл на купно гелію в Америці і на його вивіз.

Новий „Цепелін" крім обслуги і залоги буде везти з собою 58 пасажирів і 8 тон почти, цебто листів і пакунків. Випробувано вже мотори Діzеля на тяжкий олій. Ця обставина улекшує подорож для курців, бо нема небезпеки при цих моторах страшної експльозії. Будова того воздухоплава буде тревати приблизно один рік, а можливо, що рік з чвертю. До розпорядимости є вже коло 8—10 міліонів марок нім. Звідки гроші походять, довідатись не можна.

Стільки про це подає німецька преса.

Павло Отто.

БІБЛІЯ ЛИХОЇ ПОВЕДІНКИ.

Чоловіче, котрий пристаєш з іншими людьми, затям ці заповіди, щоби для твого власного добра й для добра твоїх ближніх ти їх не примінював.

Заповіди для мужчин.

Заповідь 1.

Як кого здоровиш, не скидай капелюха, тільки пальцем діткни легко криси.

Заповідь 2.

Коли при столі почуєш утому, то підіпри голову одною рукою, а їдж другою.

Заповідь 3.

Якщо ти зручний, їдж тихо ножем.

Заповідь 4.

Сербай юшку, доки горяча.

Заповідь 5.

Чіхайся, як тільки тебе де засвербить. Вилки до того знаменито надаються.

Заповідь 6.

Ти повинен також говорити, як у роті маєш повно їди. Якжеж легко забути те, що маємо сказати.

Заповідь 7.

Завжди кріпко й голосно чисти ніс. Це здорово. Для провірки глянь також опісля до хустинки.

Заповідь 8.

Як говориш, вимахуй руками, краще тебе зрозуміють. Колиж інші до тебе говорять, тримай руки в кишенях штанів, аж знову прийдеш на чергу.

Заповідь 9.

Як цілуєш яку жінку в руку, то не нахиляйся до неї. Все тягни руку до своїх губ, хочби її рука заболіла.

Заповідь 10.

Не вставай, коли якась жінка підходить до твого стола. А коли це твоя дружина, то зовсім ні.

Заповідь 11.

Як ідеш до якогось льокалю, то пусти жінку вперед. Це услужно. Колиж виходиш, зроби навпаки.

Заповідь 12.

Коли ідеш з жінкою на вулиці, а побачиш приятеля, то лиши жінку й побалакай зі знайомим. (Тільки не надто довго).

Заповідь 13.

Ти не повинен скидати рукавички, як подаєш руку.

Заповідь 14.

Ніколи не відступай місця в трамваю старшій жінці. Це можуть пояснити твоїми залицяннями.

Заповідь 15.

Коли в ресторані не приходить скоро кельнер, то свисни трохи; це він усе почує.

Заповідь 16.

Дим із папіроски все дуй у лице сусідови, що є проти тебе. Кожний це любить.

Заповідь 17.

Ніколи не помагай жінці вдягатися в плащ; то невигідно.

Заповідь 18.

Нігті чисти тільки в публичних льокалях. (Найкраще ножиком, але довбачі до зубів також добрі).

Заповідь 19.

Все перебивай бесіду другому, якщо маєш сказати щось важнішого.

Заповідь 20.

Читаючи, завжди звогчи собі палець трохи слиною. Перекидання листків стане тоді тобі справжньою розкішю.

Заповідь 21.

Коли твій сусід читає часопис, старайся завжди прочитати рівночасно з ним хоч кілька рядків. (Тільки не надто голосно).

Заповідь 22.

Як побачиш у якім льокалі знайомих, то здорови вже здалека, щонайменше через два столи.

Заповіди для жінок.

Заповідь 1.

Як тебе представляють якомусь мужчині, то встань і порядно вклонися.

Заповідь 2.

Ти повинна при столі чесатися й шмінкуватися.

Заповідь 3.

На стрічу приходи завжди щонайменше пів години пізніше.

Заповідь 4.

Сідай завжди так, щоби так трошечки видно було твою комбінацію.

Заповідь 5.

Якщо ти хочеш тримати по панськи вилки, ніж чи чарку, то мусиш ніжно відігнути маленький палець так, щоб він стояв завжди на боці.

Заповідь 6.

Якщо тобі нудиться з тим, з ким ти зайшла до якогось льокалю, то оглядайся на всі боки, чи хто інший не подобається тобі більше.

Заповідь 7.

При коротких відвідинах на підвечірку ніколи не знимай рукавичок.

Заповідь 8.

В ресторані все мусиш ти замовляти, а твій товариш ніколи.

Заповідь 9.

Як ідеш вулицею, зчаста оглядайся.

Заповідь 10.

Ніколи не роби довгів! Коли який знайомий заплатить за тебе трамвай, то негайно віддай йому тих кілька сотиків. Як не бере, то говорк про це так голосно й так довго, аж це таки вдасться тобі.

Заповідь 11.

Не подавай ніколи перша руки, як представляють тебе якому мужчині.

Заповідь 12.

На концерті завжди підспівуй мельодію. Тільки так можеш ти й сусіди осудити, чи добре грають.

Заповідь 13.

Швидко входи до льокалю, коли твій товариш ще на дворі платить за авто.

Заповідь 14.

Смійся завжди голосно й кріпко. Жінки й мужчини, дівчата й молодці, затямте ті слова, як довго жиете на землі, а всюди вас радо витатимуть.

(К—яв).

ВРАЗЛИВІСТЬ МОТИЛІВ НА БАРВИ.

Загально думали, що мотилі, бжоли й інші комахи при пошукуванню поживи кермуються не зором, а нюхом.

Та недовно вчені робили досліди з молоденькими метеликами, в яких досвід не міг іще відгравати ніякої ролі. До дослідів ужили штучних цвітів, паперових, що не мали запаху та відживчих складників. Спроби виявили, що мотилі дуже добре розріжняють барви. Цікаве при цьому, що кожен рід мотиля має свої, можна сказати, упривілеєні барви, які воліє над інші. Так нпр. синя й багряна барва, це улюблений колір білого мотиля-капустяника та цитринового мотиля. Зате зелену барву іґнорують усі мотилі.

ВУЛИК.

Лежала у селянина дубова колода. Видовбав він з тої колоди вулик, поставив у городі під черемхою і вложив у нього рій пчіл. Заметушилися пчілки у вулику і почали господарювати. Цілі дні, з ранку до вечора, довкола літають, віск та мід збирають і до вулика носять. Ввесь вулик забудували сотами в середині, а в сотах солодкого, пахучого меду набрали...

Став вулик богачем. Багато в ньому добра зібрано. І запишався вулик так, що сохрани Господи.

— Я, та я, — говорить, — багато у мене добра назбирано. Господар мене цінить і поважає. Пчоли мене люблять і ріжно прикрашують. Ведмеді на мене зуби точать із зависти, здалека приглядаються та облизуються.

Зашуміла черемха листям і говорить йому:

— Ех, ти, колодо дубова! Була ти колодою — колодою й зісталася. Чого ти чужим добром та чужою роботою хвалишся?... Як би не пчоли, — лежалаб ти на подвірю по давньому... Витягнути з тебе пчоляний рій, вирізати соти і станеш до нічого непридатною, як на дрова. Ти вже краще старовино, мовчи та за здоровля пчілок Бога проси, що вони тобі славу й пошану доставили.

ТАРЗАН І НЕВІДОМА ІМПЕРІЯ.

(52)

Гладіятор не міг навіть оттямитися, несподівано почувши на шиї міцний стиск пальців Тарзана. Змагун навіть боронитися не міг, побачивши вже перед собою Тарзана. Потрясши кілька разів у своїх руках гладіятора, Тарзан відкинув його бездушний труп. Глядачі ревіли з задоволення: „Мае! Мае! Мае! — кричали всі довкола. Популярність Тарзана знову почала зростати дуже скоро. Він чувся героем і переможцем.

—о—

Нахилившись до Гасти, Тарзан переконався, що його товариш живий, а лише стратив притомність. Кілька потрясень за голову Гасти, потім кілька легких ударів у лице й розтирання рукою скоро привернули Гасті свідомість. Тут Тарзан побачив, що з їх противної сторони лишилося лише 10 борців, а зі сторони Тарзана було ще 15. Тарзан не хотів більшістю перемагати, а тому зарядив так, щоб лише 6 найзручніших борців кинулися на десятьох противників.

Люта й кривава боротьба тревала недовго. Всі противники скоро лягли трупом. Нарід із задоволення божеволів і несамовитими криками витав переможців. Глядачі домагалися негайного прикрашення лавровими вінками голов переможців та випущення їх на волю, згідно із звичаєм. Лише імператор Сублятус лютував. Він бачив, що популярність того, хто його колись так страшенно обезчестив, тепер переросла популярність його, імператора.

Сублятус зарядив, щоб усіх переможців негайно пігнали назад за ґрати до келії, лишаючи лиш одного Тарзана на арені цирку. Натовпи людей нічого не розуміли й ріжно висловлювали своє відношення до цього. Одна частина людей нарікала, а друга висловлювала зацікавлення, що буде далі. Цього ще не було ніколи, щоб переможців не вінчали вінками та не випустили на волю. Також цікавий і здивований був Тарзан, стоячи сам серед великої арени цирку.